

Årsrapport 2014

DEN NORSKE KIRKE
Hamar bispedømme

Innhold

Del I. Leders beretning	2
Del II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall	4
Del III. Årets aktiviteter og resultater	6
A. Samlet vurdering av resultater, måloppnåelse og ressursbruk	6
B. Resultater og måloppnåelse 2014	7
1. Gudstjenesteliv	7
2. Dåp og trosopplæring	11
3. Kirke og samfunn	14
4. Rekruttering	17
C. Oppdrag i tildelingsbrev 2014	20
1. Beredskap	20
D. Nærmere omtale av virkemiddelbruken	20
Del IV. Styring og kontroll i virksomheten	22
1. Risikostyring	22
2. Likestilling	22
3. HMS/arbeidsmiljø	24
4. Fellesføringer i staten	25
4.1 Tidstyver	25
4.2 Miljø	25
4.3 Etisk standard	25
5. Oppfølging av revisjonsmessige forhold	25
Del V. Vurdering av fremtidsutsikter	25
Del VI. Årsregnskapet	27
1. Ledelseskomentarer	27
2. Prinsippnote	29
3. Bevilgningsrapporteringen	29
4. Artskontorrapporteringen	29

Del I. Leders beretning

I 2014 var det 150 år siden Hamar bispedømme ble gjenopprettet etter å ha vært slått sammen med Oslo bispedømme i flere hundre år. Folkekirken benyttet anledningen til å markere seg i lokalsamfunnet på ulike måter gjennom hele året. Utgivelse av boken Hamar bispedømme i 150 år åpnet mange arenaer innen lokale og regionale medier og kulturarrangementer. Det er vår oppfatning at den brede offentlige oppmerksomheten bidro både til å styrke kirkens omdømme generelt i bispedømmet og til å gjøre våre medarbeidere stolte av å tilhøre dette.

En overordnet vurdering av måloppnåelse og resultater i året som gikk gir grunnlag for en generell tilfredshet, også med tanke på evaluering av strategier og kartlegging av terrenget for videre arbeid med å styrke måloppnåelsen.

Oppslutningen om trosopplæringstiltakene øker, og Hamar ligger høyest på landsbasis. Konfirmasjonsprosenten i bispedømmet har økt til 91 %, som også er på landstoppen. Vi er videre fornøyd med en grundig utført undersøkelse av suksessfaktorer som forutsetninger for at trosopplæringslivet skal blomstre.

Det er positivt at antall gudstjenestedeltakere er stabilt, selv om gudstjenestefrekvensen går noe ned. Utviklingen av visitaser som strategisk redskap viser seg stadig å være et godt grep. En visitas er en unik mulighet til å omsette i praksis alle våre mål helhetlig innenfor et begrenset område.

Gjennom medlemskapet i Samarbeid Menighet og Misjon (SMM) hadde vi i fjor en fornyet satsning på misjon som resulterte i 9 nye misjonsavtaler. Totalt har bispedømmet 98 slike avtaler.

Sykefraværet har gått ned, og antall søknader pr. utlysning av prestestillinger har økt fra 3 til 5. Økonomistyringen fortsetter å være på stell, og regnskapet viser god balanse.

Bispedømmet blir stadig bedre på å utvikle både innhenting og utnyttelse av statistikkmateriale. Vi har i år innhentet færre nøkkeltall direkte fra menighetene. Siden vi finner at flere av disse ikke stemmer overens med det som etatsstatistikken viser, har vi brukt tid på å identifisere feilkilder. Definisjon av hva som telles har stort forbedringspotensiale, og en summeringsfeil kan gi store utslag.

Det er av vesentlig betydning for arbeidet med å stabilisere antall dåpshandlinger at vi har godt tallmateriale. Vi registrerer at Hamar (og Møre), har høyest andel døpte av tilhørige, men kurven peker faretruende nedover, og vi mangler et styringsredskap for å kunne foreta analyser på menighetsnivå.

Om foreldre velger dåp for sine barn, ungdom velger å stå til konfirmasjon og om folk velger å gå til gudstjeneste, er oftest basert på opplevelsen av tilhørighet til kirken. Tilhørighet henger sammen med tillit. Tillit bygges gjennom kirkens tjenester lokalt, hvordan den fremstår, ikke minst gjennom konfirmasjonsopplegget og de øvrige trosopplæringstiltakene.

I årsrapporten for 2013 skrev vi om hvordan arbeidet med trosopplæringen har avdekket hvor avgjørende eierskap og samhandling i stab og menighet er for resultater og måloppnåelse. Dette bildet blir stadig tydeligere, og vi er styrket i troen på at kirkens fremtid i stor grad avhenger av godt samspill på alle plan lokalt, regionalt og nasjonalt. Der hvor man har ryddighet i rolleavklaring, regelmessighet i møtepunkter, tydelighet i strategi og kommunikasjon internt og eksternt, ser vi de beste resultatene – over tid. De samme faktorene påvirker kirkens omdømme, og rekrutteringen til kirkelig tjeneste.

Den norske kirke står midt oppe i en dobbelt utfordring; hvordan drive omstilling i forholdet stat/kirke uten negativ innvirkning på medlemmene, og hvordan endre organiseringen av kirken uten

å svekke internt samhold og skape uro. Hamar har valgt å legge vekt på informasjon, både eksternt og internt, blant annet ved bruk av faste møtepunkter. Fokus blir gjerne på de organisatoriske, økonomiske, administrative og rettslige perspektivene. Desto viktigere blir det å holde frem det som binder oss sammen, det som er vårt oppdrag. Kirkenes Verdensråds dokument «The Church – Towards a Common Vision» gir retning for «Mer himmel på jord»:

«Etter Jesu eksempel er Kirken kalt og utrustet på en særskilt måte til å dele skjebne med dem som lider, og sørge for de trengende og marginaliserte.»

Vi vil takke alle medarbeidere og frivillige i Hamar bispedømme som hver på sin måte har bidratt til at kirken oppleves som åpen og relevant for innbyggerne i våre to fylker.

Solveig Fiske
biskop

Ingunn Jule
bispedømmerådsleder

Del II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Hamar bispedømme er underlagt Kulturdepartementet og er i avgrensede saker underlagt Kirkemøtet og Kirkerådet.

Hamar bispedømme ble opprettet i nyere tid i 1864 og er et av 11 bispedømmer i Norge. Bispedømmerådet har 10 medlemmer, inkludert biskopen. Bispedømmerådet i Hamar utgjør sammen med de andre bispedømmerådene kirkens høyeste organ - Kirkemøtet. Landets biskoper danner Bispemøtet.

Bispedømmet blir ledet av to organer – biskopen og bispedømmerådet, med felles administrasjon lokalisert i Hamar.

Biskopens og bispedømmerådets myndighet og ansvarsområde følger blant annet av Kirkeloven, Gravferdsloven, Tjenesteordning for biskop, økonomi- og virksomhetsinstruksen og tildelingsbrevet fra departementet.

Bispedømmerådet skal rette sin oppmerksomhet mot alt som kan bli gjort for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene. Rådet skal fremme samarbeid mellom de enkelte menighetsråd og andre lokale arbeidsgrupper innen bispedømmet. Bispedømmerådet tilsetter proster, menighetsprester, prostiprester, studentprester og fengselsprester, og fordeler statlige tilskudd til trosopplæring og særskilte stillinger innen kirkelig undervisning og diakoni. Bispedømmerådet kan opprette og nedlegge stillinger innenfor sin tildelte ressursramme. I tillegg er rådet arbeidsgiver for de ansatte på bispedømmekontoret.

Biskopen leder prestatjenesten og har tilsynsansvar med menighetene og ansatte.

Bispedømmerådet og biskopen har lagt til grunn de mål og føringer som er gitt av departementet, Kirkemøtet og Kirkerådet. Strategidokumentet og årsplanen for Hamar bispedømme og Kirkemøtets visjonsdokument ligger til grunn for bispedømmets virksomhet og aktiviteter:

- Vi vil at gudstjenester og kirkelige handlinger skal gi fellesskap, håp og tro.
- Vi vil gi barn og unge tilhørighet til kirken.
- Vi vil vise omsorg og solidaritet.
- Vi vil bidra til å skape gode og trygge lokalsamfunn.

I Hamar bispedømme er det 164 sokn med tilhørende menighetsråd. Det er 48 kommuner, med tilhørende kirkelige fellestråd. I bispedømmet er det ti prostier som hver for seg er tjenesteområde for prestene. Bispedømmet har nært samarbeid med frivillige, kristelige organisasjoner og har et formelt samarbeid med misjonsorganisasjonene gjennom SMM (Samarbeidsråd for menighet og misjon).

Hamar bispedømme har 114 prester og proster i tjeneste. Bispedømmekontoret har 15,8 årsverk. De øvrige kirkelige ansatte har i hovedsak fellestrådene som arbeidsgiver.

Hamar bispedømme er geografisk sammenfallende med fylkene Hedmark og Oppland, som tilsammen har 382 000 innbyggere. Hamar er et av de bispedømmer i landet der andelen av innbyggere som er medlem i Den norske kirke er høyest, med 83,3 % av befolkningen.

Tabell 1: Oversikt over prostiene i bispedømmet

Prosti	Antall sokn	Medlemmer i Den norske kirke	Antall innbyggere
Hamar domprosti	8	45 196	56 803
Ringsaker prosti	6	28 334	33 463
Solør, Vinger og Odal prosti	20	45 010	53 318
Sør-Østerdal prosti	25	29 555	35 683
Nord-Østerdal prosti	18	12 641	15 166
Nord-Gudbrandsdal prosti	17	21 813	24 830
Sør-Gudbrandsdal prost	17	37 602	46 041
Toten prosti	15	47 833	57 520
Hadeland og Land prosti	14	35 358	41 476
Valdres prosti	24	15 149	17 953
Sum	164	318 491	382 253

Tabell 2: Utvalgte volumtall*

	2012	2013	2014
Antall døpte	2 909	2 780	2 651
Antall konfirmerte	3 390	3 431	3 470
Antall kirkelige vigslar	775	722	691
Antall kirkelige gravferder	4 064	4 003	3 852
Antall gudstjenester totalt	6 078	5 947	5 894
Samlet antall gudstjenestedeltakere	452 279	446 382	440 713

* Tallmateriale fra SSBs årsstatistikk

Tabell 3: Nøkkeltall for årsregnskapet*

	2012	2013	2014
Antall årsverk	128,4	126,5	124,7
- herav i prestatjeneste	112,7	111,0	108,9
Samlet tildeling post 01	92 055 000	93 484 000	96 291 000
Utnyttelsesgrad post 01	102,7 %	102,9 %	100,9 %
Driftsutgifter	94 582 578	96 182 976	97 171 209
Lønnsandel av driftsutgifter	89,4 %	89,3 %	86,9 %
Andel lønn brukt i prestatjenesten	81,6 %	79,4 %	88,3 %
Lønnsutgifter pr årsverk	658 542	678 983	677 529

* Tallmateriale tilsendt fra departementet

Del III. Årets aktiviteter og resultater

A. Samlet vurdering av resultater, måloppnåelse og ressursbruk

Hovedmål: Staten skal understøtte Den norske kirke som folkekirke i samsvar med Grunnloven § 16.

Til tross for 29 færre gudstjenester på søn- og helligdager i 2014 sammenliknet med 2013, øker antall gudstjenestedeltakere med 1 190. Samlet ble det holdt 53 færre gudstjenester, noe som ga en reduksjon på 5 669 deltakere pga. sterkt synkende deltakelse på gudstjenester utenom søn- og helligdager. Av disse utgjorde 27 færre skole- og barnehagegudstjenester en nedgang i antall deltakere på 3 435.

Vi er ikke tilfreds med at ressursbruken på skole- og barnehagegudstjenester er redusert. Dette får store utslag inn mot en aldersgruppe som det er viktig få rom til å utvikle en tilhørighet til kirken. Selv om vi er tilfreds med flere gudstjenestedeltakere på søn- og helligdager, er vi ikke fornøyd med den totale nedgangen. Bispedømmet har de tre siste årene hatt en samlet nedgang på 383 gudstjenester. Bispedømmet er i ferd med å gjennomgå menighetenes gudstjenesteforordninger for å justere ressursbruk og forventet måloppnåelse.

Bispedømmet er ikke tilfreds med at kirkelige vigslar og gravferder går ned med 4 % samtidig som medlemstallet går ned med 1 %. Sett opp mot landsgjennomsnittet ser vi at Hamar er bispedømmet med lavest nedgang, sammen med Stavanger og Borg.

Når det gjelder dåp, har Hamar som eneste bispedømme en oppgang i døpte av tilhørige fra 2012 til 2013. Hamar har også den klart laveste nedgangen (4,3 %) i døpte av tilhørige de siste 5 årene i landet. Vi kan likevel ikke si oss fornøyd med den nedadgående trenden.

Bispedømmets menigheter legger ned store ressurser i konfirmantarbeidet. Dette viser seg gjennom sterke konfirmanttall. I 2014 økte andelen konfirmanter fra 90 % til 91 % av døde 15-åringer. 72 % av alle 15-åringer i bispedømmet konfirmerer seg. Sammen med Bjørgvin ligger Hamar på topp i å lykkes med å nå målgruppen.

I 2014 har samtlige menigheter fått statstilskudd til trosopplæring. Bispedømmet ligger på topp i landet med å nå målgruppene som måles gjennom nasjonale breddetiltak (Fireårsbok, 6-åringer, Tårnagethelg, Lys Våken). Likevel vurderer mange menigheter deltakelsen som for lav på mange tiltak. Det må spesielt arbeides med tiltak for aldersgruppen 15-18 år, hvor tallene er lave for bispedømmet.

Antall sokn med diakonal betjening er uendret. Det samme er tilfelle med menigheter som har diakoniplan. Bispedømmet er ikke tilfreds med at 48 % fortsatt står uten diakoniplan. Hamar ligger øverst i antall grønne menigheter. Bispedømmet er dog ikke fornøyd med at dette bare favner 1/3 av menighetene. Bispedømmet er tilfreds med at medlemskap i SMM og flere møter med menighetsråd har bidratt til å styrke misjonsarbeidet i menighetene og ført til 9 flere misjonsavtaler.

Hamar har en høy turnover i presteskapet, og rekrutteringssituasjonen må karakteriseres som utfordrende. Dog har antall søknader pr. utlysning økt med 65 %, og vikartilgangen er akseptabel takket være pensjonistene.

Vi mener bispedømmets ressursbruk har vært effektiv i 2014, både i forhold til utnyttelse av kapasiteten i presteskapet, arbeidsfordeling i administrasjonen og økonomiforvaltningen.

B. Resultater og måloppnåelse 2014

Vi har ansett det som mest hensiktsmessig å bygge opp denne delen slik at den ivaretar mål og resultatindikatorer både slik de er beskrevet i tildelingsbrevet for 2014, vedlegg 2, og de som ble vedtatt av Kirkerådet for 2015, tilhørende «Mer himmel på jord». På denne måten vil sammenlikningsgrunnlaget for de kommende år bli ivaretatt. Kirke og kultur omtales under punkt 3, Kirke og samfunn. To tema som ikke etterspørres, men som det er naturlig for Hamar å følge opp, er pilegrimsarbeid (punkt 3.5) og samarbeid barnehager og skoler (punkt 3.6).

1. Gudstjenesteliv

1.1 En landsdekkende lokalt forankret folkekirke

Delmål: Den norske kirke skal være en landsdekkende, lokalt forankret folkekirke

I tildelingsbrevet av 7. februar 2014 står det under kap 3.2.2 en beskrivelse av hva departementet legger i det uttrykte målet at Den norske kirke skal være landsdekkende:

«Det innebærer at kirkens medlemmer i sitt lokalsamfunn skal ha tilgang på gudstjenester og et trosopplæringstilbud, ha muligheten til å få døpt sine barn, bli kirkelig konfirmert, viet og gravlagt.» Før vi går over på gudstjenestefrekvens, har vi derfor valgt å legge inn faktorer som viser tilgjengelige ressurser og utnyttelse av dem i forhold til dette målet.

1.1.1 Prestedekning

Hamar bispedømme ligger på landsgjennomsnittet når det gjelder andel presteårsverk av totalt antall årsverk i bispedømmet. 87 % av tilgjengelige ressurser er i prestedtjeneste.

Pr 31.12.2014 var det totalt 114 faste prestestillinger i bispedømmet. Antall faste prestestillinger ble redusert tilsvarende to årsverk i fjor. Disse ble inndratt som et resultat av bemanningsplanen vedtatt av Hamar bispedømmeråd i 2012.

Vikarbruk er aktuelt ved lengre sykefravær, fødselspermisjoner og vakanser utover 3 måneder. Gode arbeidsplaner skal dekke regulært tilbud av faste prestedtjenester.

Vikartilgangen er tilfredsstillende, mye takket være innsatsen til pensjonistene. Antall utbetalte timer til medarbeidere på pensjonistvilkår har økt fra 4 382 i 2013 til hele 9 616 i 2014, dvs. fra 2,5 til 5,5 årsverk, mer enn en dobling. På landsbasis har bruken av pensjonister gått opp med ca 30 %.

Tabell 4: Ekstratjenester til gudstjeneste, gravferd og vigsel i 2014

	Gudstjenester			Gravferd			Vigsel			Alle
	Ekstern	Ansatt	Totalt	Ekstern	Ansatt	Totalt	Ekstern	Ansatt	Totalt	Sum
Hamar	43	7	50	17	11	28	3	12	15	93
Landet totalt	924	82	1 006	571	199	770	128	299	427	2 203

Hamar har et svært lavt antall av ekstratjenester knyttet til gudstjenester, gravferder og vigslar, kun 93 mot et landsgjennomsnitt på 220 (Tunsberg mangler i tabellen fra etatsstatistikken). Dette har sin bakgrunn i at pensjonister går inn ved behov for vikar over lengre tid, og at kontinuerlig fokus på utarbeidelse av gode arbeidsplaner nå gir resultater. Planene ivaretar arbeidsutjevning også ved korte fravær.

Statistikken over antall kirkemedlemmer pr. faste presteårsverk viser at Hamar har 2 795 medlemmer pr. prest. Med sine store reiseavstander ligger det naturlig noe under landsgjennomsnittet som er 3 080.

Totalt sett anses prestedekningen i Hamar bispedømme som tilfredstillende.

1.1.2 Gudstjenestefrekvens

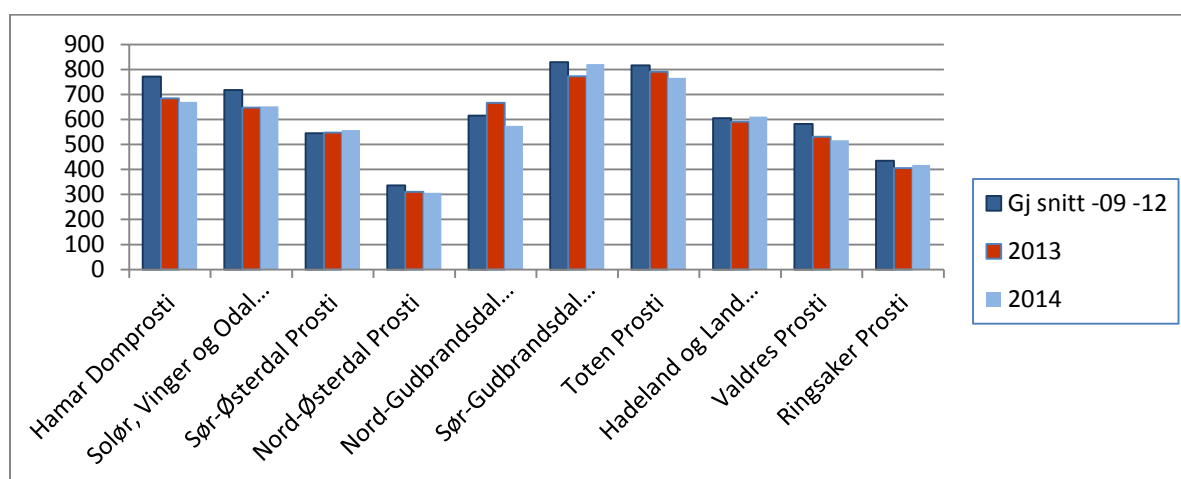
Resultatmål: Gudstjenestetilbudet holdes oppe.

Tabell 5: Gudstjenester totalt

	Gj. snitt 2009-12	2013	2014	Endring 2013-14
Hamar domprosti	771	684	670	-14
Solør, Vinger og Odal prosti	718	647	652	5
Sør-Østerdal prosti	544	548	558	10
Nord-Østerdal prosti	337	311	307	-4
Nord-Gudbrandsdal prosti	616	666	574	-92
Sør-Gudbrandsdal prosti	829	773	821	48
Toten prosti	817	791	766	-25
Hadeland og Land prosti	605	591	611	20
Valdres prosti	582	531	517	-14
Ringsaker prosti	434	405	418	13
Hamar bispedømme - sum	6 252	5 947	5 894	-53

Det totale antallet gudstjenester på søn- og helligdager i bispedømmet synker med 29 fra 2013 (4 675) til 2014 (4 646). Totalt er 53 færre gudstjenester avholdt i bispedømmet i 2014 (5 894) enn i 2013 (5 947). Det er positivt at nedgangen er mindre enn i 2013 og 2012, da endringene pr. år totalt var på henholdsvis 104 og 230 færre gudstjenester. At nedgangen har stagnert, kan bety at menighetene ligger på et mer adekvat gudstjenestenivå nå, men nedgangen er ikke en ønsket eller strategisk utvikling. Det er flere eksempler på at kommuner kutter i bevilgningen til kirkelig fellesråd, så snart de blir gjort kjent med reduksjon i gudstjenesteanparten.

I år velger vi å gå dypere inn i utviklingen av gudstjenestefrekvensen i de ulike prostiene:

Figur 1: Gudstjenestefrekvens i prostiene i Hamar bispedømme

Fire prostier svekker gudstjenestetilbudet sitt med mer enn ti gudstjenester. Det er Valdres (-14), Domprostiet (-14), Toten (-25) og Nord-Gudbrandsdal (-92). Prosten i Nord-Gudbrandsdal kommenterer dette slik: «Jeg tror dette er tilfeldig og ikke en varig nedgang». Han peker på at det er

gudstjenester utenom søn- og helligdager som faller mest, og disse kan variere noe fra år til år. Valdres har tidligere holdt en stabil gudstjenestefrekvens, men den er noe høy, og forordningen bør trolig justeres noe ned. Prestedekningen i Valdres er redusert de siste årene. Toten har hatt en synkende gudstjenestefrekvens de siste tre årene. Gjennomsnittet for perioden 2009-2012 var 817 gudstjenester pr. år, og i 2014 er prostiet nede i 766. Dette er over 100 færre enn gjeldende forordning på 871. For Domprostiet ser vi også et stort sprik mellom registrert forordning på 839 og faktisk gudstjenestefrekvens på 670. Mange hverdagsgudstjenester som ikke lenger holdes så hyppig, er en av årsakene. Disse kraftige nedgangene bekrefter behovet for gjennomgang av forordningene for å justere forordningstall, men også styrke bevisstheten om forordningens betydning.

Det er to prostier med små endringer: Solør, Vinger og Odal (+5) og Nord-Østerdal(-4). Begge disse har redusert gudstjenestetilbudet sitt mye de senere år. Til sammen i de to prostiene ble det avholdt 130 færre gudstjenester i 2014 enn i 2009.

Det er fire prostier som øker gudstjenesteantallet sitt fra 2013 til 2014. Det er : Hadeland og Land (+20), Sør-Østerdal (+10), Sør-Gudbrandsdal (+48) og Ringsaker (+13). Sør-Østerdal hadde i 2014 14 flere gudstjenester enn gjennomsnittet for perioden 2009-12. Prostiet har hatt stabile til økende gudstjenesteantall hvert år siden 2009. Prosten skriver: «Antall gudstjenester i sokn med økning i folketallet ble satt opp for å gi tilstrekkelig rammer for å lage gudstjenestene for sitt sted og for sin tid. I sokn med sterk nedgang i folketallet ble antallet justert ned.» Sør-Gudbrandsdal har over flere år ligget høyere i gudstjenesteantall enn hva forordningen tilsier. Dette skyldes primært et høyt antall gudstjenester utenom søn- og helligdager. Morgenbønn/tidebønner i tre av soknene utgjør hele 204 av totalt 821 gudstjenester. Gudstjenestetall for søn- og helligdager er også stabile i dette prostiet.

Vårt inntrykk er at nedgangen i det totale gudstjenesteantallet skyldes vegring mot å bruke ressurser på gudstjenester det kommer få mennesker til. Antallet justeres etter hvor mange som kommer og hvilke ressurser kirken har. En ser en viss markedstilpasning, som prosten i Hadeland og Land skriver det: «Nedgangen i antall gudstjenester kan skyldes at vi måler det enkelte gudstjenesteprodukt opp mot et uttalt eller ikke uttalt behov. Om dette er vår eneste måleindikator, står vi i fare for å markedstilpasse gudstjenestetilbudet. Det kan være en farlig vei å gå.»

Færre gudstjenester velges av noen menigheter som en bevisst strategi for å styrke innholdet i den enkelte gudstjeneste og slik skape mer attraktive gudstjenester. Det har vist seg vanskelig å hente inn igjen det brå fallet i deltakelse som kommer når flere gudstjenester plutselig kuttes ut i et fellestrådsområde. I noen grad har man fått til en bevegelse mellom soknekirkene i samme kommune, men tilhørigheten til sin egen soknekirke sitter svært dypt hos de fleste.

Enkelte steder har vakanse over tid gjort det krevende å opprettholde forordningene. Noen proster peker også på fridagsavtaler og forventninger om mer ordnet arbeidstid fra prestene.

Det kan se ut som om bispedømmets siste par års fokus på at forordningene skal overholdes, har bidratt til en mindre nedgang i år enn tidligere år. Hamar biskop har i sin pågående høring om gudstjenesteforordningene i bispedømmet pekt på at målet ikke må være å senke forordningene, men å tilpasse dem etter bosettingsmønster og nye gudstjenestevaner. Forordningene er med på å trygge evangelieformidlingen ved å sikre god gudstjenestefrekvens og en tilgjengelig kirke for bredden av kirkemedlemmene. Kirkevergene har pekt på at forordningene fortsatt er et nyttig verktøy i ressursutredningen overfor kommunene.

1.2 Oppslutning

Delmål: Den norske kirke skal ha en oppslutning som bekrefter dens karakter som folkekirke

1.2.1 Gudstjenestedeltakelsen

Resultatmål: Oppslutningen om gudstjenestene øker

Gudstjenestedeltakelsen på søn- og helligdag øker noe fra 2013 til 2014. Dette er positivt for Hamar bispedømme.

Tabell 6: Gudstjenestedeltakelse søn- og helligdager - og totalt

Prostier	Gudstjenestedeltakelse søn- og helligdag				Gudstjenestedeltakelse totalt			
	Gj snitt 2009-12	2013	2014	Endring 2013-14	Gj snitt 2009-12	2013	2014	Endring 2013-14
Hamar	43 270	40 712	40 172	-540	56 053	52 379	52 530	151
Solør, Vinger og Odal	43 138	43 137	42 194	-943	57 084	51 401	50 573	-758
Sør-Østerdal	36 744	34 622	35 055	433	45 339	43 035	44 010	975
Nord-Østerdal	20 826	17 137	16 626	-511	24 267	21 280	20 853	-787
Nord-Gudbrandsdal	28 946	26 617	27 198	581	38 738	36 588	34 833	-1 758
Sør-Gudbrandsdal	44 242	46 657	44 843	-1 814	54 787	55 523	53 971	-1 732
Toten	57 381	52 601	53 903	1 302	68 579	66 798	66 690	-135
Hadeland og Land	41 453	42 635	41 411	-1 224	50 714	52 593	50 579	-1 914
Valdres	27 679	27 866	26 648	-1 218	33 354	32 054	30 896	-1 158
Ringsaker	29 297	24 632	29 756	5 124	38 753	34 731	35 958	1 227
Sum - Hamar Bispedømme	372 978	356 616	357 806	1 190	467 672	446 382	440 713	-5 669

Som i fjor er det gudstjenester utenom søn- og helligdager som har synkende deltakelse. Det er en helt klar sammenheng mellom redusert antall gudstjenester utenom søn- og helligdager og nedgang i gudstjenestebesøket totalt.

Tabell 7: Gudstjenestedeltakelse utenom søn- og helligdager

Prosti	Gudstjeneste utenom søn- og helligdag	Differanse i gudstjenestedeltakelse fra 2013 til 2014
Ringsaker	-12	-3 897
Nord-Gudbrandsdal	-77	-2 339
Toten	-18	-1 430

Det er grunn til å spørre hvordan det totale gudstjenestetallet hadde sett ut, dersom menighetene i bispedømmet ikke hadde redusert gudstjenesteantallet med ca. 500 på 10 år. Domprostiet er unntaket, med en svak økning i antall deltakere(151) og samtidig færre gudstjenester (-14).

Gudstjenestefrekvens er selvsagt ikke det eneste som påvirker gudstjenestedeltakelsen. En god gudstjenestefrekvens må ledsages av arbeidet med å gjøre gudstjenestene til anledninger som berører bredden. Kirkelige handlinger som konfirmasjon og dåp representerer en stor del av gudstjenestebesøket gjennom året. Andre hendelser som berører bredt er Allehelgen og jul, men også skole- og barnehagegudstjenester ved høytidene utgjør en betydelig del av gudstjenestebesøket (se pkt. 3.6). En satsning på å få noen som allerede går relativt ofte til gudstjeneste til å gå enda oftere, vil gi mindre utslag på statistikken enn å få bredden av medlemmene til å komme en eller flere ganger. Derfor er det avgjørende for menneskers relasjon til kirken at det er berøringspunkt

mellom lokalsamfunnets liv og kirkens gudstjenesteliv. Også det jevnlige besøket styrkes ved et inkluderende gudstjenesteliv.

Både trosopplæringen og gudstjenestereformen har bidratt til at det jobbes systematisk med involvering. Prosten i Nord-Gudbrandsdal skriver: «Trosopplæringen har gitt oss mange «anledninger» i forhold til gudstjenester, for nesten alle trosopplæringstiltak er lagt opp i forhold til en type familiegudstjeneste. Vi søker mer og mer samarbeid med andre lag og foreninger i bygdene våre».

Erfaringene med gudstjenestereformen gir både gode frukter og skaper frustrasjon. Det gir stor gjenkjennelse i vårt bispedømme når Mosdøl og Botvar i Kifo-rapporten *Noe falt i god jord* beskriver menighetenes frustrasjon over frislippet av liturgisk musikk. Permen med liturgisk musikk utgjør et rikt ressursmateriale, men menighetene etterlyser også i Hamar bispedømme avklaring omkring anbefalte normalserier.

1.2.2 Vielser og gravferd

Resultatmål: Flere velger kirkelig vigsel. Oppslutningen om kirkelig gravferd holdes oppe.

Tabell 8: Kirkelige handlinger

	2011	2012	2013	Endring i % 2012 -2013	2014	Endring i % 2013-2014
Medlemmer	324 651	322 383	320 901	-0,5	318 419	-0,8
Kirkelige vielser	823	775	722	-6,8	691	-4,3
Kirkelig gravferd	3 993	4 064	4 003	-1,5	3 852	-3,7

(tallene for 2014 er innhentet fra direkte fra prostiene)

Det er en fortsatt nedgang i antall vielser og gravferder forrettet etter Den norske kirkes ordning i Hamar bispedømme. Kirkelige vielser faller mest, men det foregår også færre begravelser og bisettelser fra kirkene. Medlemstallet faller mindre prosentvis enn bruken av kirkens tjenester. Prosenten kirkelige gravferder er fremdeles langt høyere enn medlemsprosenten i bispedømmet. Dette har begynt å føre til diskusjoner om hvilket tjenestenivå kirken ønsker å ha overfor ikke-medlemmer. For en folkekirke har det vært et prinsipp at tilgangen til kirkelige handlinger og kirkens omsorgsarbeid knyttet til dette, skal være tilgjengelig uavhengig av medlemskap.

1.2.3 Samisk språk i gudstjenester

Resultatmål: Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet.

Elgå menighet i Sør-Østerdal prosti inkluderer samisk språk i noen gudstjenester på enkelte ledd. Samenes dag blir markert i flere menigheter i Valdres.

2. Dåp og trosopplæring

Mål: Den norske kirke skal formidle evangelisk-luthersk tro og tradisjon og tilby trosopplæring til alle døpte barn

2.1 Dåp

Resultatmål: Oppslutningen om dåp øker

Det ble utført 2 651 dåpshandlinger i Hamar bispedømme i 2014. Dette er 129 færre enn i 2013. Dåpsprosenten går ned med tre prosentpoeng sammenlignet med 2013 og med ett prosentpoeng

sammenlignet med 2012. Dåpstallene har i snitt gått ned med hundre hvert år de siste fem årene, eller 16 % på fem år. På fem år har dåpsprosenten gått fra 87 % til 79 %.

Nedgangen i dåpsprosenten kan forklares som en naturlig følge av at befolkningen er i ferd med å bli mer sammensatt religiøst på grunn av tilflytting fra andre land. Men mye av nedgangen kommer av at flere av medlemmene ikke døper barna sine.

Tabell 9: Antall døyte barn i bispedømmet

	2010 (4 år)	2011 (3 år)	2012 (2 år)	2013 (1 år)	2014 (0 år)
Dåpstall	3 169	3 018	2 909	2 780	2 651
Døyte bosted Hamar bispedømme	2 890	2 554	2 469	2 303	
Tilhørige ¹⁾	423	505	577	470	
Døyte og tilhørige	3 313	3 059	3 046	2 773	
Dåpsbalanse – døyte med bosted utenfor bispedømmet	279	464	440	477	
Dåpsprosent av antall fødte	87 %	85 %	80 %	82 %	79 %
Andel døyte med bosted i bispedømmet av tilhørige med bosted i bispedømmet	87 %	84 %	81 %	84 %	

¹⁾ Tilhørige: Barn i aldersgruppen 0-18 år som ikke er døyte, der minst en av foreldrene er medlemmer i Den norske kirke

Med en dåpsprosent i Hamar bispedømme på 82 % av alle fødte i 2013 vil det være naturlig å tro at andelen blant kirkens medlemmer som døper barna sine var vesentlig høyere. Det er ikke tilfelle. I 2013 var det bare 84 % av kirkens medlemmer som døyte barna sine. Dåpsprosenten er kunstig høy ettersom flere med bostedsadresse i andre bispedømmer døper barna sine i Hamar bispedømme enn motsatt. Denne «positive» dåpsbalansen varierer sterkt fra år til år, men har økt med 198 døyte siden 2010.

Ved hjelp av medlemsregisteret har vi hentet ut antall døyte med bosted i det enkelte sokn. Feil ved medlemsregisteret har imidlertid hindret oss i å hente ut tall fra 2014. Døyte med bosted i bispedømmet har gått ned fra 2 890 i 2010 til 2 303 i 2013, en nedgang på 20 % på fire år. Andel døyte av tilhørige med bosted i bispedømmet har gått ned fra 87 % i 2010 til 84 % i 2013.

Ettersom oppslutning om dåp er et av kirkens strategiske mål, er det avgjørende for kirken regionalt og lokalt å ha god oversikt over status og utvikling av tilstanden i det enkelte sokn. Menighetene er blendet av høye dåpstall som skyldes dåpsimport fra andre sokn og mangler oversikt over andel døyte av tilhørende med bosted i soknet. For å få oversikt over status og utvikling, må feil ved medlemsregisteret rettes opp. Data om andel døyte av tilhørende med bosted i soknet bør gjøres mer tilgjengelig.

Sammenlignet med andre bispedømmer ligger Hamar i toppen når det gjelder andel døyte av tilhørige. Bare Møre bispedømme hadde i 2013 høyere tall enn Hamar.

2.2 Trosopplæring

Fra og med 2014 er alle menigheter innlemmet i trosopplæringsreformen. I Hamar har 80 menigheter i 5 prostier godkjente planer, og tallene som brukes her knyttes til disse menighetene i driftsfasen.

2.2.1 Omfanget av tilbudet

Resultatmål: Omfanget i trosopplæringstilbudet øker.

Gjennomsnittlig antall gjennomførte timer trosopplæring i 2014 er 194,2 timer av 255,3. Dette gir en nedgang på 27,6 timer i snitt sammenlignet med 2013, da tallgrunnlaget var 45 menigheter med godkjente planer. Nedgangen i gjennomsnittlig timetall kan forklares slik:

- De 5 planene i Stor-Elvdal var ikke medregnet i gjennomsnittet i 2013, pga vakanser i stillinger.
- Mange av de første godkjente planene (Toten og Sør-Østerdal) ble godkjent med et urealistisk høyt timetall, noe som nå justeres i 2015.
- På grunn av stor utskifting i stillinger er det en viss grad av feilrapportering, samt at verktøyet ikke gir rom for å rapportere at det ikke er barn i målgruppen eller avlysning når ingen er påmeldte. Tiltaket er prøvd gjennomført, men blir ikke registrert.
- 24 av de 30 godkjente planene i 2014 er tilknyttet mange små menigheter i Valdres, med få barn og få tilsatte i trosopplæringsarbeidet.

2.2.2 Oppslutningen om tiltakene

Resultatmål: Oppslutningen om trosopplæringstiltakene øker.

Det er 7 764 barn i målgruppen mellom 0-18 år som måles gjennom nasjonale breddetiltak (7 tiltak). 62 % av målgruppen har benyttet seg av tilbudte trosopplæringstiltak, det vil si 4 814 barn og unge (mot 3 104 barn og unge i 2013). Prosentdeltakelsen på 62 % er høyest på landsbasis (mot 54 % i 2013).

Tabell 10: Deltakelsen på de sju breddetiltakene i Hamar bispedømme:

	2013 Hamar	2014 Hamar	2014 Landsbasis
Dåpssamtale	87 %	102 %	99 %
Fireårsbok	62 %	60 %	49 %
Breddetiltak rettet mot 6 år	39 %	44 %	30 %
Tårnagenthelg	36 %	46 %	27 %
Lys Våken	34 %	37 %	26 %
Konfirmasjon	88 %	91 %	86 %
Året etter konfirmasjon	11 %	16 %	19 %

Hamar ligger høyt eller høyest i oppslutning på seks av tiltakene på landsbasis. Alle tiltakene (utenom fireårsbok) har en økning i oppslutning. Dette viser at systematisk arbeid over tid, gir resultater. Spesielt er det grunn til å legge merke til økningen i konfirmasjonsprosenten, siden det er satt fokus på å fornye konfirmasjonsundervisningen parallelt med oppbygging av trosopplæringsplanene.

Gjennom nylig avholdte årsrapportsamtaler formidler menigheter at deltakelsen sees på som for lav på mange tiltak. Dette er spesielt utfordrende etter konfirmasjonsalder, noe 16 % deltakelse i «breddetiltak året etter konfirmasjon» bekrefter. Sel, Nord-Fron og Østre Toten fellesrådsområder har ledertrening året etter konfirmasjon, men dette er ikke med i oversikten fordi det er medregnet i målgruppen 15-18 år. Dette vil bli rettet opp i 2015.

Breddetiltak året etter konfirmasjon ligger gjerne som fellestiltak på prostinivå og har ikke hatt spesielt fokus andre steder enn Gjøvik fellesrådsområde og Ringsaker prosti. Dette vises i tallene for Ringsaker (22 %) og Gjøvik (17 %).

I tillegg er det grunn til å nevne at rapporteringen på disse 7 breddetiltakene er mangelfull, siden mange menigheter lokalt ikke anser å ha Tårnagenter og Lys Våken, da de har andre tiltak med andre navn for disse målgruppene og dermed definerer det som «annet tiltak» i rapporteringen. Alderstrinn knyttet til tiltaksnavnene på alle tiltak som måles på landsbasis vil kunne rette på dette.

2.3 Konfirmasjon

Resultatmål: Oppslutningen om konfirmasjon holdes oppe.

Tabell 11: Konfirmantoppslutning

År	2011	2012	2013	2014
Konfirmerte	3 549	3 390	3 431	3 470
Konfirmasjonsprosent av døpte 15-åringer med bosted i bispedømmet	91	88	90	91
Andel av 15-åringer som konfirmerte seg	72	69	71	72

I 2014 økte antall konfirmanter med 39. Vi er tilfreds med at antall konfirmanter øker tredje året på rad. Andel konfirmanter av døpte med bosted i bispedømmet har økt til 91 % for Hamar bispedømme (merk feil tallgrunnlag i Etatsstatistikken).

Dette er en positiv utvikling og viser at Hamar bispedømme har sterk oppslutning om konfirmasjon. Den samlede oppslutningen om konfirmasjon fra hele årskullet av 15-åringer øker også med ett prosentpoeng – fra 71 til 72 prosent.

Sammenlignet med andre bispedømmer ligger Hamar på topp når det gjelder andel konfirmanter av både fødte og døpte.

3. Kirke og samfunn

Strategisk mål: Folkekirken engasjerer seg i samfunnet

3.1 Diakoni

Resultatmål: Flere menigheter utvikler plan for diakoni

Årsrapporten for Hamar bispedømme i 2013 viste 61 sokn med diakonal betjening. For 2014 er tallet 62 sokn, tilsv. 38 % dekning. I løpet av året måtte to fellesråd si fra seg sine diakonstillinger. Bispedømmet har i løpet av 2014 utarbeidet en Strategiplan for sikring av eksisterende diakonstillinger og utvikling av nye. Vi vil gi rådgivning og støtte fellesråd i deres utredning av behov for diakoni og mulighet for økonomisk støtte fra kommune. Hamar bispedømmeråd har vedtatt å sikre eksisterende stillinger ved å prioritere 50 % statlig dekning før eventuelle nye stillinger opprettes.

Etatsrapporteringen viser at bispedømmet har 85 lokale diakoniplaner, det samme som i 2013. Det betyr en dekningsgrad på 52 %. 14 % av menigheter uten diakon har diakoniplan, mens flertallet på 48 % har ikke. Utfordringen består i å støtte menigheter uten diakon til å lage diakoniplan.

3.2 Grønne menigheter

Resultatmål: Flere menigheter blir «Grønn menighet»

I 2013 var det 47 Grønne menigheter, og i 2014 var tallet 50. På landsbasis er dette et godt resultat, men utgjør kun 1/3 av alle menighetene i bispedømmet. Menighetene synes ikke å se betydningen av å bli godkjent som Grønn menighet, selv om de utfører mange av de tiltak som godkjenningen

innebærer. Nytt konsept for Grønn menighet og ny Klimamelding for Den norske kirke kan styrke dette tiltaket.

3.3 Misjonsavtaler

Resultatmål: Flere menigheter er engasjert for misjon

Antall misjonsavtaler har økt fra 96 til 98 i 2014. Økningen kommer til tross for at syv inaktive avtaler har blitt fjernet. Økningen kommer som resultat av 25 besøk til menighetsråd. Med dette har halvparten av menighetsrådene uten misjonsavtale fått besøk i løpet av 2014. Flere menighetsråd er også i ferd med å inngå nye avtaler. Resultatene skyldes økt satsing på misjon etter at Hamar bispedømme ble med i Samarbeid for Menighet og Misjon (SMM). Hamar bispedømme bidro videre til SMMs arbeid i 2014 som vertskap for SMMs årlige landssamling.

3.4 Kirke og kultur

Resultatmål: Kirken gir rom for ulike kunst- og kulturuttrykk

Tabell 12: Konserter og andre kulturarrangement avholdt i kirkene i Hamar bispedømme

	Konserter				Andre kulturarrangement			
	Egne		Andre		Egne		Andre	
	Antall	Deltakere	Antall	Deltakere	Antall	Deltakere	Antall	Deltakere
Hamar	462	42 910	350	60 268	252	13 657	63	9 880

714 av arrangementene, med et samlet besøkstall på 56 567, var i regi av kirken, øvrige hadde andre ansvarlige arrangører.

Dersom besøkstall alene legges til grunn, viser de at andre arrangører lykkes bedre med sine arrangementer i kirken enn kirken gjør selv. Gjennomsnittlig er besøket omtrent dobbelt så høyt på konserter der andre er arrangører (172), som på kirkens egne konserter (92). På andre kulturarrangementer er besøkstallet for andre arrangører (152) ca. tre ganger høyere enn på kirkens egne arrangementer (54). Årsakene til dette er utvilsomt mange og sammensatte, men signaliserer allikevel at kirken har noe å lære om markedsføring og salg av sine egne arrangementer.

Tallene viser også at det av til sammen 315 «andre arrangementer» i kirkene i Hamar bispedømme, er 80 % arrangert av kirken selv. Her er det naturlig å peke på kirkens markering av Grunnlovsjubileet som ga anledning til å løfte frem rollen kirken spilte under nasjonsdannelsen for 200 år siden. Disse arrangementene omfatter fest- og temagudstjenester, men også en rekke andre markeringer. Prostenes årsrapporter omtaler 110 ulike arrangementer, uten at oversiktene foregir å være komplette. Det er ikke en overdrivelse å si at kirken har spilt en hovedrolle i markeringen av Grunnlovsjubileet i Hamar bispedømme.

I anledning Grunnlovsjubileet utarbeidet vi et opplegg for skolevandring som ble sendt til alle barneskolene i bispedømmet. Vi ser det som en felles samfunnsoppgave å gi kunnskap og skape ny og utvidet forståelse blant barn og unge for demokratiets premisser ved å sette grunnlovshistorien inn et i vandreopplegg med ulike stasjoner. Prostene melder om at opplegget ble brukt i sin helhet av en del skoler, mens flere brukte det som en ressursmappe for egne opplegg.

Hamar bispedømme valgte i 2014 å markere sitt 150-årsjubileum med en storslått konsert som tematisk rommet vårt eget jubileum, Grunnlovsjubileet og 100-års jubileet for en av landsdelens mest sentrale diktere, Alf Prøysen. Utøverne var lokale kirkekor, orkester og populære artister med tilknytning til regionen, med repertoar som både var kirkelig og populærmusikalsk. Selv om dette er

ett enkeltstående arrangement blant mange andre, mener vi det signaliserer en vilje til å gi rom for ulike kunst- og kulturuttrykk som er allmenne og har bred appell.

3.5 Pilegrimsarbeidet

Samarbeidet mellom menighetene og pilegrimssentrene var varierende i 2014. I nordre delen av pilegrimsleden ser vi en gradvis utvikling av samarbeid mellom kirke, skole og pilegrimssenteret. Etter opprettelsen av sentrene i 2009 var forventningen at disse ville bidra med økonomisk støtte til åpne kirker og utvikle vandringer. I stedet er erfaringen at de spør kirken hva den kan bidra med. Den religiøse dimensjonen er sentral for mange av dem som går pilegrim, derfor kan den nasjonale pilegrimssatsingen vanskelig lykkes dersom menighetene i bispedømmet ikke bidrar med åpne kirker og lokale vandringer.

Pilegrimskulturen må bygges opp lokalt. Hamar bispedømmeråd vil ved pilegrimspresten styrke menighetenes pilegrimsarbeid ved å holde lokale pilegrimsseminar i alle prostier i 2015, for prestene og andre kirkelige tilsatte som arbeider med formidling. Det er videre planlagt et møte med Nasjonalt pilegrimssenter for å se på mulighetene for å styrke samarbeidet mellom menighetene i bispedømmet og pilegrimssentrene.

3.6 Samarbeid med barnehager og skoler

Tabell 13: Besøk i skoler og barnehager

	Gj.snitt 2006-2010	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Besøk i skoleklasse	351	277	269	261	221	189	196
Besøk i barnehage			223	247	207	196	163
Skolebesøk i kirken	275	228	195	220	188	180	149
Barnehagebesøk i kirken	156	143	128	117	111	120	81
Skolegudstjeneste		267	263	264	255	240	230
Barnehagegudstjeneste		136	140	141	162	141	124

Antall skolegudstjenester har blitt redusert med 10 i 2014. Det ble holdt 17 færre barnehagegudstjenester enn i 2013. Besøk i barnehage er redusert med 33 til 163, men besøk i skoleklasse har gått opp med 7 til 196. Skolebesøk i kirke har gått ned med 31 besøk til 149 og barnehagebesøk i kirke er redusert med 29 til 81. Det samlede antall møtepunkt mellom skole/barnehage og kirke har blitt redusert med 23 % fra 2010 til 2014. Halvparten av denne nedgangen skjedde mellom 2013 og 2014. Når vi ser på hvilken oppslutning det er om skolegudstjenester (40 949) og barnehagegudstjenester (8 825), gir nedgangen store utslag i gudstjenestestatistikken, med 3 435 færre deltakere. Det er all grunn til igjen å sette fokus på samarbeid med barnehager og skole.

3.7 www.kirken.no/hamar

Resultatmål: Kirken blir mer tilgjengelig på internett

Tabell 14: Antall treff på www.kirken.no/hamar

	2012	2013	2014
Antall sidevisninger	11 523	25 800	29 854
Antall besøk	8 497	12 160	13 511
Fluktfrekvens	74	48	46
Unike besøkende	1 962	4 247	6 471

Antall sidevisninger i 2014 er 29 854, mot 11 523 i 2012. Fluktfrekvensen på 46 % er på et nivå som anses normalt for en nettside, og forteller hvor stor andel av de besøkende som bare ser på en side på nettstedet og så forlater det. Tallet i 2012 var 74 %. Resultatet indikerer at det er stadig færre som bare ser på en side og så forlater nettstedet. Tallene for 2014 sammenlignet med 2012 og 2013, viser en tilfredsstillende økning i interessen for hjemmesiden.

4. Rekruttering

Strategisk mål: Flere får lyst til å jobbe i kirka

En av hovedoppgavene til bispedømmerådet og biskopen er å sikre tilfredsstillende prestedekning (se pkt. 1.1.1). For at Den norske kirke skal opprettholde sin status og sitt hovedmål om å være en landsdekkende folkekirke må rekrutteringen til kirkelige stillinger og frivilligheten styrkes. I det følgende drøftes indikatorer som hver på sin måte er relevante for dette temaet.

4.1 Vigslinger

Resultatmål: Rekrutteringen til vigslede stillinger styrkes.

I 2014 ble det foretatt seks vigslinger til prest i Hamar bispedømme, av disse var 5 kvinner. Det var 50 % flere vigslinger til prest i 2014 enn i årene 2012 og 2013. Det ble vigslet to kantorer og en diakon i bispedømmet i 2014. I 2013 ble det vigslet tre diakoner og en kantor, mens det i 2012 ikke ble vigslet noen til annen kirkelig tjeneste enn prest.

4.2 Frivillige medarbeidere

Resultatmål: Flere engasjeres i frivillig tjeneste i kirken.

I følge etatsstatistikken ligger Hamar bispedømme på landsgjennomsnittet hva angår antall frivillige i tjeneste for kirken. Det er registrert at 7 141 personer arbeidet frivillig i 2014. Dette utgjør 2,2 % av kirkens medlemmer i Hamar bispedømme.

Prostene i Hamar bispedømme ble bedt om å forsøke å kartlegge hvor mange fra Hamar bispedømme som var i kirkelig utdanning i 2014. Dette var en ny og vanskelig oppgave, og det finnes ingen statistikk over dette. Utgangspunktet blir da en mer eller mindre tilfeldig kjennskap man har til enkeltpersoner. Så vidt vi har kunnet bringe på det rene er det i størrelsesorden cirka 25 personer i våre to fylker som pr. årsskiftet 2014/2015 er i et utdanningsløp som retter seg mot arbeid i kirken.

4.3 Prosjekt rekruttering til kirkemusikk

I samarbeid med Toneheim folkehøgskole og den lokale kirke, har Hamar bispedømme fått etablert et valgfag i kirkemusikk med støtte fra Tilleggsgavefondet. Ideen er at dette kan anspore unge musikere til ytterligere skolering og en karriere som kantor. I skoleåret 2013/14 tok 2 elever faget, en av disse er nå inne i sitt første år som kirkemusikkstudent. I skoleåret 2014/15 var det hele 7 elever som ønsket dette som valgfag, noe som sprengte budsjetttrammene for prosjektet. Det er fire elever som deltar i undervisningen. Det er et berettiget håp om at flere av disse vil søke videre kirkemusikalske studier.

Hamar bispedømme opplever at dette er en meget fruktbar metode for å styrke rekrutteringen til kantoryrket, og vi opplever en stigende interesse fra andre bispedømmer og den sentrale kirken for arbeidet.

4.4 Tilsetninger i prestestillinger

Tabell 15: Utlysninger, søknader og tilsetninger i prestestillinger i 2014 (2013-tallene i parentes)

	Utlyste stillinger	Antall søknader	Søknader pr. utlysning	Stillinger utlyst flere ganger	Tilsetninger
Hamar	19 (26)	96 (85)	5,1 (3,3)	5 (6)	18 (19)
Landet totalt	171 (198)	775 (893)	4,5 (4,5)	43 (40)	139 (164)

Hamar bispedømme har hatt 19 utlyste stillinger i 2014 mot 26 i 2013. Antall søknader pr. utlysning har økt fra 3,3 i 2013 til 5,1 i 2014. Dette er 0,6 søknader over landsgjennomsnittet. Økningen har i 2014 vært størst når det gjelder søkere fra andre land, spesielt fra Island.

5 stillinger har vært utlyst flere ganger, mot 6 i 2013. Det er fortsatt høyt i forhold til landet forøvrig med unntak av de to nordligste bispedømmene. Rekrutteringssituasjonen er utfordrende og uforutsigbar. Det er vanskelig å se klare årsakssammenhenger. Det er en påfallende variabel søknadsmengde til stillinger både i utkantstrøk og i mer sentrale strøk.

Etatsstatistikken viser at det er flere nyutdannede prester som blir tilsatt i Hamar (22 %) enn på landsbasis (12 %). Besøk på utdanningsstedene og godt arbeid med stiftspraktikanter og VTP (Veien til prestedtjeneste) gir resultater. Etatstatistikken viser at Hamar bispedømme har et positivt tall for nyrekruttering i 2014, siden det ble tilsatt sju prester som ikke kommer fra andre prestestillinger og det samtidig sluttet seks av andre grunner enn alderspensjon.

Det var 20 prester som sluttet i bispedømmet i fjor, en stabilt høy turnover. Gjennomsnittet for de siste 3 år har vært en årlig fratreden på 19 prester. 4 prester gikk av med alderspensjon og en med AFP i 2014. Ca 50 % av alle som fratradte sin stilling gikk over i annen prestestilling. Det er relativt stabilt i forhold til de siste årene. På landsbasis skyldes 18 % av presteavgangene overgang til AFP, mens tilsvarende tall for Hamar er 5 %. Det kan tyde på at vår seniorpolitiske tilnærming bærer frukter.

4.5 Alderssammensetningen i prestedtjenesten

Tabell 16: Aldersfordelingen i presteskaper (2013-tallene i parentes)

	Under 40 år		40 - 49 år		50 -59 år		Over 60 år		Totalt
	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Ant.
Hamar	22 (25)	19 (22)	28 (25)	24 (22)	36 (39)	31 (34)	31 (26)	26 (23)	117 (115)
Landet totalt	222 (225)	17 (18)	298 (298)	23 (23)	394 (411)	31 (32)	362 (340)	28 (27)	1 276 (1 274)

Aldersfordelingen i Hamar bispedømme er forholdsvis stabil og tilnærmet lik landsgjennomsnittet.

4.6 Lønnsutvikling - faste prestestillinger

Tabell 17: Gjennomsnittslønn i 1000 kroner samt lønnsvekst - faste prestestillinger

	Prost	Sokneprest	Kapellan	Prostiprest	Seniorprest	Spesialprest	Totalt	Lønnsvekst
Hamar	652	507	477	499		520	516	2,40 %
Landet totalt	660	521	484	513	540	528	527	3,43 %

Fordi det ble brudd i de lokale forhandlingene høsten 2014, gir ikke den registrerte lønnsveksten i denne tabellen det fullstendige bildet. Det samme gjelder også etatsstatistikken tabell over gjennomsnittlig avlønning i faste prestestillinger, fordelt på alder. Hamar bispedømme hadde en lokal lønnsrett som var ca 40 % større enn fremforhandlet lokal rett i de sentrale forhandlingene. Denne ble først endelig fordelt i februar 2015. Et anslag på lønnsveksten for prestene inkludert ferdigforhandlede lokale forhandlinger gir en lønnsvekst på ca 4,3 %, altså over landsgjennomsnittet.

Hamar bispedømmeråd har tatt et ekstraordinært ansvar for å heve prestenes lønn og øke attraktiviteten til Hamar bispedømme som arbeidsgiver. I de lokale forhandlinger i 2012, 2013 og 2014 har arbeidsgiver, utover den sentralt forhandlede lønnsretten, lagt til driftsmidler på totalt 1 325 000 kroner i de lokale forhandlingene.

Vi er meget fornøyd med at målsettingen om å ligge på landsgjennomsnittet når det gjelder lønnsnivå ser ut til å være nådd. Videre anser vi rekrutteringsprosjektet som vellykket så langt, og antallet vigslinger som akseptabelt.

Med knapp og tilfeldig søkertilgang og 57 % av presteskaper over 50 år er det all grunn til å intensivere arbeidet med rekruttering.

Avlønningen av ledere ved administrasjonen i Hamar bispedømme ligger på landsgjennomsnittet, rådgivergruppen ligger noe under og konsulentgruppen noe over landsgjennomsnittet. Totalt sett har det vært en tilfredsstillende lønnsutvikling i bispedømmerådets administrasjon i 2014.

4.7 Stillingskategorier – faste prestestillinger

Tabell 18: Stillingskategorier faste prestestillinger

	Biskop	Sokneprest	Kapellan	Prost	Spesialprest	Seniorprest	Prostiprest	Totalt
Hamar - antall	1	87	6	10	5	-	9	117
Landet totalt - antall	12	801	179	99	71	39	75	1 276
Landet totalt - %	1	63	14	8	6	3	6	

Hamar bispedømme har den laveste andelen kapellanstillinger i forhold til det totale antall faste prestestillinger. Landsgjennomsnittet viser at kapellaner utgjør 14 % av faste stillinger, mens i Hamar er prosentandelen 5 %. Dette er bispedømmerådet i ferd med å gjøre noe med. I 2014 ble to soknepreststillinger endret til kapellanstillinger, og flere vil bli foreslått. Vi har erfart at sjansene øker for å nå en annen søkergruppe ved å lyse ut kapellanstillinger. Slik søkermassen er nå, trenger vi gjøre de grep vi kan for å tiltrekke oss søkere, når forholdene for endring ellers er til stede.

4.8 Kirkelige handlinger pr. prest

Gjennomsnittet av antallet gudstjenester og kirkelige handlinger pr. faste presteårsverk er svakt synkende. I Hamar var det 88 pr. prest i 2014, mot 92 i 2013. Landsgjennomsnittet er 79. En splitting av tallet ned på de enkelte kirkelige handlingene, gir 23 dåp, 34 gravferder og 6 vigslinger pr. prest.

Hvis nedgangen i antall kirkelige handlinger følger synkende rekruttering, vikartilgang og/eller nedbemanning, kan vi på en side si at prestedekningen vil tilsvare «etterspørselen». Men kirken har som mål å øke eller i det minste stabilisere antall tjenester. Slik rekrutteringssituasjonen utvikler seg, kan man se for seg at prestene i stadig større grad vil måtte konsentrere seg om de faste tjenestene. Andre stillingsgrupper og frivillige vil da måtte fylle ut prestens del av annet menighetsarbeid utover gudstjenester og kirkelige handlinger.

C. Oppdrag i tildelingsbrev 2014

1. Beredskap

Hamar biskop har ledet en lengre prosess for å få på plass avtaler mellom prost og kirkeverge som avklarer ansvar og delegerer myndighet i en krises første fase. Bispedømmet har brukt revidert forslag til avtale formidlet av Kirkerådet i 2014. 43 av 48 avtaler er signert. De resterende ventes signert i løpet av kort tid.

Hamar biskop har deltatt i to table-top beredskapsøvelser ledet av fylkesmennene i Hedmark og Oppland. Ved øvelsen som berørte et varslet bortfall av internett på grunn av cyberangrep, ble det satt stab i administrasjonen med konkret vurdering av konsekvenser og tiltak for egen virksomhet.

Hamar bispedømme fulgte egne rutiner i forbindelse med sommerens økte beredskap som følge av risiko ved retur av fremmedkrigere til Norge. Flere svakheter ved varsling av proster og kirkeverger ble avdekket. Mottak av melding ble ikke kvittert, og det var manglende oversikt over hvem som var fungerende kirkeverge i ferietiden. Hendelsen og øvelsen som fulgte var meget nyttig med tanke på å avdekke svakheter ved egen beredskap – for så å kunne styrke den.

D. Nærmere omtale av virkemiddelbruken

Vi vil kommentere fem områder av virkemiddelbruken bispedømmet har anvendt for å nå sine mål.

Bruk av faste møtepunkt

Prostemøter, kontaktmøter og kirkevergelagsmøter er gjennom året de viktigste strategiske møtepunktene som bispedømmet bruker til gjensidig kommunikasjon, informasjon og samhandling og for å forankre prosesser og tiltak. Det årlige fellesmøtet mellom proster og kirkeverger er et spesielt strategisk punkt som brukes til å løfte frem aktuelle utfordringer. I 2014 hadde denne samlingen fokus på dåpsopplutning. Kirkevergelaget, biskop og bispedømmerådet planlegger og leder disse samlingene i fellesskap. Administrasjonen i bispedømmet avholder ukentlige stabsmøter, ledermøter og avdelingsmøter.

Kortfattede referater og systematiske rutiner vedrørende kopimottakere er viktige faktorer for å holde en god informasjonsflyt de ulike arenaene i mellom.

Fagsamlinger for ansatte

Det blir holdt regelmessige fagsamlinger for kirkefaglige ansatte som menighetsprester, diakoner, trosopplæringsmedarbeidere, kirkemusikere, fengselsprester, sykehusprester, pensjonister og nytilsatte. Disse brukes aktivt til styrke fagmiljøet i bispedømmet og til å involvere faggruppene i arbeidet med bispedømmets strategiske mål. Spesielt kan nevnes bispedømmets årlige kirkemusikalske fagdager, som siden 2011 har utviklet seg til å bli den viktige arenaen for faglig utvikling av våre kirkemusikere og for samhandling mellom dem og andre tilsatte.

Møter lokalt med menigheter og fellesråd

Målrettet arbeid med enkelte menigheter er nødvendig for å nå enkelte mål. Et eksempel på dette er at bispedømmet har hatt møter med 25 av 58 menighetsråd uten misjonsavtale. Dette har foreløpig resultert i 9 nye misjonsavtaler.

Vi har hatt møter i hvert fellesrådsområde med kirkeverge, prest, trosopplæringsansatte, andre kirkelig tilsatte og frivillige, hvor samhandling i arbeidet med trosopplæringen var utgangspunkt for samtalen. Samtaler på tvers av stab ga bispedømmet god oversikt over områder det bør arbeides videre med. Bispedømmet vil holde slike samtaler hvert annet år.

Bispevisitaser

Det er i 2014 avholdt 5 bispevisitaser. Hamar biskop fortsetter sin strategi med å la bispedømmets strategidokument belyse lokalkirken og dens rammer og vilkår. Dette skjer med utgangspunkt i menighetenes egne rapporter og de visitasprogram som legges opp lokalt. Utfordringer til videre arbeid gis, men bare når de er forankret gjennom de samtaler og møtepunkter man har hatt under visitasen. Visitasene har styrket inntrykket av behovet for forsterket kirkefaglig samhandling og ledelse lokalt.

Markering av jubileum

I forbindelse med grunnlovsjubileet har bispedømmet tilbudt skolene et pedagogisk vandreopplegg. I anledning Hamar bispedømmes 150-års markering ble det gitt ut bok, og det ble også arrangert jubileumskonsert og åpen jubileumsdag med seminarer.

Disse virkemidlene var med på å skape en bred kontaktflate mellom folk og kirke i bispedømmet i 2014 og bidro slik til å styrke bispedømmets omdømme. God mediedekning fra NRK og lokalaviser støttet opp om dette.

Del IV. Styring og kontroll i virksomheten

1. Risikostyring

Hamar bispedømme bruker mål- og resultatstyring som et grunnleggende styringsprinsipp. Bispedømmet har over flere år utviklet et sammenhengende system for mål,- resultat- og risikostyring, basert på metoder anbefalt av Direktoratet for økonomistyring (DFØ). Det er foretatt risikoanalyse knyttet til alle virksomhetens mål for 2014. I risikoanalysen er følgende tema spesielt belyst:

- Kritiske suksessfaktorer for å nå de målene som reflekterer departementets og Kirkemøtets overordnede mål for Den norske kirke
- Risikofaktorer for manglende måloppnåelse
- Konkrete tiltak for å redusere risikoen for måloppnåelse
- Ansvar og tidsfrister for å gjennomføre tiltakene

Hamar bispedømmeråd opplever at man har funnet en form og omfang av mål,- resultat- og risikostyring som er tjenlig for virksomheten.

Den samlede måloppnåelsen vurderes som tilfredsstillende, ref. årsrapportens del III.

2. Likestilling

Hamar bispedømme arbeider systematisk for å fremme likestilling mellom kjønnene og hindre diskriminering både hva gjelder kjønn, funksjonsevne, etnisitet og seksuell orientering. Dette manifesterer seg blant annet i form av tiltak for å legge til rette arbeidsplasser for ansatte med nedsatt funksjonsevne, tiltak for å rekruttere kvinner til ledende posisjoner og at seksuell legning ikke etterspørres ved tilsetting. Bispedømmets livsfasepolitikk bidrar til å tilrettelegge arbeidssituasjonen for begge kjønn.

Andelen faste prestestillinger som innehas av kvinner er stabil med 36 %. I forhold til landsgjennomsnittet har Hamar bispedømme 6 prosentpoeng høyere kvinneandel.

27 % av lederstillingene (prost/biskop) innehas av kvinner. Det er ingen endring fra 2013, og er tilsvarende landet for øvrig.

Tabell 19: Kvinneandel – søknader og tilsetninger (2013- tallene i parentes)

	Søknader			Tilsetninger		
	Antall søknader	Herav fra kvinner	Kvinneandel	Antall tilsetninger	Herav kvinner	Kvinneandel
Hamar	96 (85)	34 (44)	35 % (52)	18 (19)	10 (11)	56 % (58)
Landet totalt	775 (893)	248 (324)	32 % (36)	139 (164)	53 (65)	38 % (40)

Det er større andel kvinnelige søkere og tilsetninger av kvinner til prestestillinger i Hamar bispedømme enn landet for øvrig. I 2014 ble det tilsatt 10 kvinner og 8 menn. Det utgjør 56 % kvinneandel mot et landsgjennomsnitt på 38 %.

Tabell 20: Kvinneandel – fratreden (Nasjonale tall i parentes)

		Annen prestestilling	Annen kirkelig stilling	Ikkekirkelig stilling og annet/ukjent	Alderspensjon og AFP	Totalt	Andel kvinner/ menn
2012	Kvinner	0 (14)	2 (3)	1 (9)	1 (2)	4 (28)	44 % (21)
	Menn	2 (25)	1 (5)	0 (16)	4 (31)	7 (77)	56 % (79)
2013	Kvinner	3 (15)	0 (2)	2 (6)	1 (3)	6 (26)	23 % (12)
	Menn	10 (44)	0 (9)	5 (15)	5 (56)	20 (124)	77 % (88)
2014	Kvinner	5 (25)	1 (3)	1 (10)	0 (7)	7 (45)	20 % (26)
	Menn	5 (45)	0 (4)	3 (13)	5 (39)	13 (101)	80 % (74)

I forhold til landsgjennomsnittet de siste tre år, har andel kvinner som har gått over i annen stilling utenom ordinær prestestilling, sunket i Hamar, fra 44 % i 2012 til 20 % i 2014.

Tabell 21: Kjønnfordeling - deltid og foreldrepermisjoner - 2014

	Sykefravær		Deltid		Foreldrepermisjon	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Hamar	9,2 %	1,8 %	7,7 %	5,1 %	0,0 %	0,8 %
Landet totalt	7,7 %	3,3 %	12,8 %	6,3 %	2,0 %	0,5 %

Kvinner har en betydelig høyere prosentandel av sykefraværet enn menn. Dette skyldes få, men langvarige fravær.

Hamar bispedømme har få deltidsansatte. Det er kun en 50 % stilling i presteskaper, denne er besatt av en mann. I administrasjonen er det en 70 % stilling, som er besatt av en kvinne og en 80 % stilling, besatt av en mann. Det er to menn som har hatt foreldrepermisjon i 14 uker i 2014.

Tabell 22: Kjønnfordeling, fordelt på stillingsgrupper i administrasjonen (nasjonale tall i parentes)

	Ledere		Rådgivere		Konsulenter		Totalt	
	Antall	Kvinner %	Antall	Kvinner %	Antall	Kvinner %	Antall	Kvinner %
2013	5	40 % (41)	6	83 % (51)	3	100 % (91)	14	71 % (58)
2014	4	25 % (35)	7	86 % (51)	3	100 % (89)	14	71 % (53)

Reduksjonen i andelen kvinnelige ledere i Hamar bispedømmeråds administrasjon er resultat av en omorganisering i 2014, der to avdelinger ble slått sammen. Total fordeling av kvinner og menn er uendret.

Tabell 23: Kvinners gjennomsnittslønn i prosent av menns – administrasjonen (nasjonale tall i parentes)

	Ledere	Rådgivere	Konsulenter	Totalt
2013	107 % (93)	98 % (96)	- (99)	98 % (87)
2014	110 % (88)	100 % (96)	- (100)	99 % (88)

Lønnsforskjellen blant kvinner og menn ved administrasjonen i Hamar bispedømme er marginal. I konsulentgruppen er det kun kvinner. Med kvinnelig stiftsdirektør er det naturlig at kvinnene er høyere avlønnet enn gjennomsnittet av ledere.

Tabell 24: Kvinners gjennomsnittslønn i prosent av menns – prestedtjenesten (nasjonale tall i parentes)

	Prost	Sokneprest	Kapellan	Andre	Totalt
2013	113 % (102)	97 % (98)	92 % (96)	93 % (99)	97 % (98)
2014	96 % (100)	97 % (98)	97 % (100)	94 % (96)	95 % (97)

Statistikken er misvisende ettersom kun én av de to kvinnelige proster er registrert. I realiteten skjer det en tydelig utjevning av lønnen mellom kvinner og menn. Alderssammensetningen viser at i Hamar bispedømme er antallet unge kvinner høyere enn unge menn. Ved flere tilsetninger har godt voksne menn blitt erstattet av unge kvinner, noe som gir naturlige endringer i lønnsstatistikken.

Status likestilling kan beskrives som akseptabel hva angår kvinneandel søknader og tilsetninger, samt gjennomsnittslønn kvinner og menn. Kvinners andel av faste prestestillinger, og særskilt lederstillinger, må økes.

3. HMS/arbeidsmiljø

Tabell 25: Sykefravær alle ansatte - administrasjon og prestestillinger (Nasjonale tall i parentes)

Egenmeldt 2014		Legemeldt 2014		Totalt 2014		Totalt 2013	Totalt 2012
Sykedager	Fraværs-%	Sykedager	Fraværs-%	Sykedager	Fraværs-%	Fraværs-%	Fraværs-%
50	0,2 % (0,2)	1 336	4,6 % (4,5)	1 387	4,7 % (4,7)	5,4 % (4,2)	3,4 % (4,8)

Det totale sykefraværet er redusert med 0,7 prosentpoeng fra 2013 til 2014 og ligger nå på landsgjennomsnittet. Egenmeldingsprosenten er lik som i 2013, med 0,2 %.

Egenmeldingsprosenten er fortsatt for lav, vi vil løfte frem dette i relevante fora. Større bruk av gradert sykemelding kan ha bidratt til at sykefraværsprosenten har sunket. Vi har fokus på intensjonen i avtalen om inkluderende arbeidsliv (IA) om at flere skal raskere tilbake i jobb, og dette gir resultater. Flere kommer raskere tilbake i jobb og vegen til friskmelding synes kortere.

80 av 103 prester svarte i 2014 på den årlige arbeidsplassundersøkelsen blant presteskaper i Hamar bispedømme.

Vi har fulgt opp det systematiske arbeidet med temaet mobbing / trakassering, som omtalt i årsrapporten for 2013. Likevel har 8 prester, tilsvarende 11 % av de som har svart, krysset av for opplevd mobbing/trakassering på arbeidsplassen. Verneombudet i bispedømmet har kontaktet hver enkelt prest og avdekket at de fleste tilfellene ikke faller inn under definisjonen i kategorien mobbing /trakassering. De resterende forholdene er ivaretatt gjennom oppfølging av personalsak.

Det er for øvrig meget gode resultater fra undersøkelsen knyttet til samarbeidsrelasjoner med kollegaer og overordnede.

4. Fellesføringer i staten

4.1 Tidstyver

I tildelingsbrevet for 2014 ble det gitt en fellesføring for alle statlige virksomheter om reduksjon av «Tidstyver» i statlig forvaltning. Hamar bispedømme har arbeidet med reduksjon og fjerning av «Tidstyver» langs to linjer i 2014. Vi la fram forslag til en rekke tiltak gjennom DIFI-portalen i august 2014. Herunder var forslag relatert til rapporteringsrutiner, prosedyreforenklinger og endringer i regelverk.

Staben ved bispedømmekontoret har gjennomgått en organisasjonsendring med reduksjon fra 3 til 2 avdelinger i 2014. Dette har medført færre møter, enklere intern samordning og mer rasjonell ressursanvendelse. I tillegg ble det i 2014 innført ytterligere digitalisering av arkiv- og postfunksjonen med det formål at det alt vesentlige av brevpost skal distribueres elektronisk fra bispedømmerådet. Resultatet av dette er mindre utgifter til porto, papir og konvolutter, men det viktigste er at post kommer raskere frem til korrekt mottaker.

4.2 Miljø

Hamar bispedømmekontor har vært sertifisert som Miljøfyrtårn siden 2010. Bispedømmekontoret ble resertifisert i 2013, og det foretas regelmessige gjennomganger av rutiner med sikte på ytterligere styrking av denne identiteten. Bispedømmerådet bidrar jevnlig med rapportering for å måle virksomhetens klimafotavtrykk.

4.3 Etisk standard

Hamar bispedømme baserer seg på Den norske kirkes presteforening sine yrkesetiske retningslinjer og etiske retningslinjer for statstjenesten i sitt arbeid med etiske standarder. Etikk, verdier og menneskesyn er temaer som kontinuerlig blir satt på dagsorden, både formelt og uformelt, i organisasjonens fora.

5. Oppfølging av revisjonsmessige forhold

Hamar bispedømmeråd fikk ingen merknader fra Riksrevisjonen for regnskapsåret 2013. Bispedømmerådet har fulgt opp de områder for forbedringspotensial som Riksrevisjonen vektla i forbindelse med revisjonsdialogen for 2013.

Del V. Vurdering av fremtidsutsikter

Hamar bispedømme vurderer sin evne til å nå fastsatte mål og levere resultater fremover som overveiende gode. Imidlertid er det flere forhold både i og utenfor virksomheten som påvirker mulighetene til å utføre vårt oppdrag. I det følgende omtales mange av disse.

Den norske kirke følger flere krevende linjer i omstillingsarbeidet. Den nye relasjonen mellom kirke og stat, med større selvstendighet for kirken, vil bli ytterligere stadfestet gjennom foreslåtte endringer i Kirkeloven som sannsynligvis vil tre i kraft fra 1. januar 2017. Den norske kirke blir et eget rettssubjekt. Arbeidsgiver- og virksomhetsansvar overdras fra staten til det nye rettssubjektet. Dette medfører i sin tur at kirken sentralt og regionalt må bruke store ressurser til å forberede denne situasjonen. Nytt regelverk og nye IKT-systemer innenfor personal, lønn og økonomi må på plass før

nyttår 2017. Videre arbeider de kirkelige organer med hvordan kirken skal organiseres fra det øyeblikk Stortinget vedtar en ny rammelov for tros- og livssynssamfunn, herunder den nåværende kirkelovs bestemmelser. Dette vil etter signalene kunne skje innen 2020.

Det er viktig for Den norske kirkes legitimitet at deltakelsen ved kirkevalgene øker, særlig når kirken får en selvstendig stilling fra staten. Via sitt engasjement, blant annet i valg, vil medlemmene ha enda større påvirkning på den retning kirken skal ha i ulike spørsmål.

Administrasjonen ved bispedømmekontoret arbeider kontinuerlig med egen kompetanseutvikling. Vi vil særlig fokusere på virkemidler som kan styrke samhandling mellom ulike fagområder og grupper lokalt i menighetene. Det å skape felles eierskap blant de lokalt ansatte til menighetens mål står nå sentralt i bispedømmets strategi for å oppnå god oppslutning om kirkens virksomhet. Ledelsen prioriterer dette området.

Mange fellesråd melder om nedskjæringer i kommunenes kirkebudsjetter. Dette får konsekvenser for vedlikehold av kirker, omlegging eller opphør av tjenester som kirken utfører og begrenset bruk av kirkebygg. Kommunereformen vil endre sammensetningen av kommuner i bispedømmet. Dette vil få konsekvenser for antall fellesråd. Kommunekartet vil være avhenigig av prosesser og vedtak i kommunene og i Stortinget. Spørsmål for kirken vil være hvordan den lokale kirkeøkonomien vil bli ivaretatt ved større enheter. Hvordan vil endring av disse strukturene påvirke lokalsamfunnets evne og vilje til å ta vare på kirkene sine? Vil dette kunne frigjøre ressurser, eller vil større enheter lede til videre innstramminger? Kirken bør ta del i disse prosessene lokalt og slik bidra til at lokalsamfunnets ansvar for kirkene blir en del av vurderingsgrunnlaget. Deltakelse i prosessen vil sette kirken bedre i stand til å omstille seg til de endringene som måtte komme.

Antageligvis vil dåpstallene fortsette å falle noe de nærmeste årene. Det er anbefalt overfor Kirkerådet å innhente mer kunnskap om hvorfor færre ønsker å døpe barna sine, slik at vi kan møte nedgangen med virkemidler som har effekt.

Bispedømmerådet registrerer at økt innsats inn mot trosopplæring har foregått parallelt med en sterk nedgang i møtepunkt mellom skole/barnehage og kirke. Vi vurderer at denne nedgangen blant annet skyldes endrede prioriteringer i kirken lokalt pga. merarbeid som følge av flere samtidige reformer. Forsker ved KIFO, Ida Maria Høegh, viser til at tilhørighet til kirke bygges gjennom møtepunktene mellom skole og kirke. Bispedømmerådet vil derfor påse at denne midlertidige endringen av ressursbruk ikke gjøres permanent.

Vi er en kirke i sterk omstilling. Lederskap er avgjørende i en slik prosess. Kirken har et samlende oppdrag. Men klarer den å samle seg om ett budskap? Én helhetlig visjon til inspirasjon og trygghet både for kirkeansatte og medlemmer generelt?

Fra flere hold registreres det en usikkerhet, ofte kombinert med engstelse, når kirkelig medarbeidere i samtaler med folk berører endringer som skjer med «statskirka». I en prosterapport blir det referert til tilfeller i 2014 hvor foreldre i dåpssamtale noe nølende har spurt: «Det er vel slik at det fortsatt er mulig å få døpt barnet vårt? Vi har hørt det er slutt på statskirka.» Som omtalt i Leders beretning, har vi som kirke en kommunikasjonsutfordring i å gi folk trygghet på at folkekirka er der for dem uavhengig av strukturelle endringer. Tillit og tilhørighet skapes gjennom hvordan den lokale og sentrale kirke fremstår, både i media og gjennom de ulike møtepunkter i et menneskes liv.

Del VI. Årsregnskapet

1. Ledelseskommentarer

Hamar bispedømmeråd er et statlig forvaltningsorgan som er underlagt Kulturdepartementet. Bispedømmerådet førte i 2014 regnskapet i henhold til kontantprinsippet, slik det framgår av prinsippnoten til årsregnskapet. Fra og med 2015 vil Hamar bispedømmeråd føre et internregnskap i henhold til periodisert prinsipp – SRS.

Årsregnskapet bekreftes med dette avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Kulturdepartementet i instruks om økonomistyring. Regnskapet gir et dekkende bilde av Hamar bispedømmeråds disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter og inntekter i 2014.

I 2014 har Hamar bispedømmeråd samlet disponert tildelinger til driftsutgifter på kr 96 291 000,-. Bispedømmerådet hadde i 2014 et inntektskrav på kr 981 000,-. Netto tildeling til ordinær drift over statsbudsjettet var således kr 95 310 000,-. Regnskapsførte driftsutgifter ble kr 97 172 000,-, mens inntektene totalt ble kr 1 135 000,-. I tillegg mottok virksomheten kr 2 371 000,- i NAV-refusjoner. Til sammen utgjør således det totale netto resultat i ordinær drift et mindreforbruk i forhold til bevilgningen over statsbudsjettet på kr 1 644 000,-. Dette tilsvarer 1,7 % av netto tildeling og er søkt overført til budsjettermin 2015.

En viktig årsak til det, relativt sett, store mindreforbruket er at det ble brudd i de lokale forhandlinger høsten 2014 mellom Presteforeningen og arbeidsgiver. Disse forhandlingene ble først ferdigstilt 10. februar 2015. Det lokale oppgjøret i 2014 har økonomisk virkning fra 1. august 2014. I en normalsituasjon ville den økonomiske virkningen av det lokale oppgjøret blitt utgiftsført på 2014, men nå vil det bli foretatt etterbetaling for perioden 1. august til 31. desember 2014 først i 2015. Samtidig mottok bispedømmerådet kompensasjon over statsbudsjettet for 2014 for utgiftene til dette oppgjøret. Utgiftene relatert til 2014 for det lokale oppgjøret er estimert til kr 870 000,-. Gitt en enighet i de lokale forhandlingene på ordinær måte, ville mindreforbruket i 2014 vært ca. kr 770 000,- netto. Dette er tilsvarende 0,8 % av netto tildeling, omtrent på linje med 2013-regnskapet og innenfor det man bør kunne definere som balanse.

I tillegg til det som blir definert under ordinær drift, er Hamar bispedømmeråd ansvarlig for overføring av tilskudd på mange områder. Til denne oppgaven følger et ansvar for kontroll og oppfølging av anvendelsen av midlene, vurdering av søknader om overføring av mindreforbruk og forvaltning av eventuelle ubenyttede tilskudd. Total sum i tilskuddsoverføring var i 2014 på 32 millioner kroner. Tilskuddene til trosopplæring i menighetene er den største av disse, med drøyt 21,8 millioner. Videre formidlet i 2014 bispedømmerådet statstilskudd på drøyt 10,1 millioner kroner til statstilskuddsberettigede stillinger innenfor diakoni og kirkelig undervisning og kirkemusikalsk aktivitet i Domkirken.

Hamar bispedømmeråd forvalter også 0,8 millioner gjennom midler fra Opplysningsvesenets fond som overføres som tilskudd til ulike tiltak innenfor Kirkemøtets satsningsområder.

Mellomværende med statskassen utgjorde pr. 31. desember 2014 kr 3 585 856,-. Oppstillingen av artskontorapporteringen viser at dette mellomværende består av skyldig skattetrekk. Foruten rapportert mellomværende har bispedømmerådet en leverandørgjeld på kr 8 862,- som ikke er betalt og derfor ikke framkommer som utgift i årsregnskapet, jf. opplysninger om avregning med statskassen i note 7.

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for bispedømmerådet. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d. men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2015. Beretningen er unntatt offentlighet fram til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen.

Ingun Jule
bispedømmerådsleder

Siv S. Birkeland
stiftsdirektør

2. Prinsippnote

Årsregnskap for Hamar bispedømmeråd er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"), fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 18. september 2013. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av eget departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen, og en nedre del som viser at virksomheten ikke står oppført med beholdning i kapitalregnskapet. Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter, og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.8.1. Ordinære forvaltningsorgan (bruttobudsjetterte virksomheter) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

3. Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Hamar bispedømmeråd har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som bispedømmerådet har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post. Se note A og B.

4. Artskontorapporteringen

Artskontorapporteringen viser regnskapstall bispedømmerådet har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Bispedømmerådet har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt i oppstillingen. Note 7 til artskontorapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen. Se note 1-7.

Oppstilling av bevilgningsrapportering for regnskapsår 2014

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merutgift (-) og mindreutgift
0340	Driftsutgifter	01	Driftsutgifter	96 291 000	97 171 209	-880 209
0340	Spesielle driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	848 000	892 118	-44 118
0340	Tilskudd til trosopplæring	75	Tilskudd	21 829 000	21 829 564	
0340	Tilskudd til virksomhet i den norske kirke	77	Tilskudd	10 145 000	10 145 229	
	<i>Sum utgiftsført</i>			129 113 000	130 038 121	-
Inntekts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling	Regn-skap 2014	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3340	Salgsinntekter mv	01	Driftsinntekter	981 000	1 135 260	154 260
3340	Inntekter ved oppdrag	02	Ymse	848 000	892 335	44 335
3340	Refusjoner fødselspenger	16	Refusjon av foreldrepenger	0	142 926	142 926
3340	Refusjoner sykepenger	18	Refusjon av sykepenger	0	2 227 925	2 227 925
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse	0	167 857	
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift	0	8 955 717	
	<i>Sum inntektsført</i>			1 829 000	13 522 021	-
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet					116 516 100	
Kapitalkontoer						
60065901	Norges Bank KK /innbetalinger				4 717 381	
60065902	Norges Bank KK/utbetalinger				-121 218 196	
703874	Endring i mellomværende med statskassen				-15 285	
	<i>Sum rapportert</i>				0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (201414)						
Konto	Tekst			2014	2013	Endring
6260	Aksjer			0	0	0
703874	Mellomværende med statskassen			-3 585 856	-3 570 571	-15 285

Note A - Forklaring av samlet tildeling			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
034001	746 000	95 545 000	96 291 000
334001	0	-981 000	-981 000
034021	0	848 000	848 000
034002	0	-848 000	-848 000

Note B - Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift (-)/mindre-utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastningsfullmakter	Merutgift (-)/mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Standard refusjoner på inntektspost 15-18	Mer-inntekter iht merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparing	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp – 5% av årets bevilgning	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
034001	Kan overføres	-881 000	Ikke aktuelt	Ikke aktuelt	2 371 000	154 000	0	Ikke aktuelt	1 644 000	4 814 550	1 644 000
	<i>Kan nyttes under post 01</i>										
034021		-44 000	Ikke aktuelt	Ikke aktuelt	0	Ikke aktuelt	0	Ikke aktuelt	0	Ikke aktuelt	Ikke aktuelt
	<i>Kan overføres</i>										
034075		0	Ikke aktuelt	Ikke aktuelt	Ikke aktuelt	Ikke aktuelt	0	Ikke aktuelt		Ikke aktuelt	Ikke aktuelt
	<i>Ikke overførbar</i>										
034077		0	Ikke aktuelt	Ikke aktuelt	Ikke aktuelt	Ikke aktuelt	0	Ikke aktuelt		Ikke aktuelt	Ikke aktuelt
	<i>Kan overføres</i>										
334001		154 000	Ikke aktuelt	Ikke aktuelt	Ikke aktuell	Ikke aktuell	0	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell
	<i>Kan nyttes under post 01</i>										
334002		44 000	Ikke aktuelt	Ikke aktuelt	Ikke aktuell	Ikke aktuell	0	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell

Oppstilling av artskontorrapporteringen for 2014

	2014	2013
Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetalinger fra gebyrer	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1 205 288	1 091 842
Salgs- og leieinntekter	829 862	1 252 998
Andre inntekter	0	505
Innbetaling av finansinntekter	0	3
<i>Sum inntekter</i>	<i>2 035 150</i>	<i>2 345 348</i>
Utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	84 849 345	84 252 462
Offentlige refusjoner vedrørende lønn	-2 370 851	-3 014 633
Utbetalt til investeringer	0	0
Utbetalt til kjøp av aksjer	0	0
Andre utbetalinger til drift	11 359 922	10 240 743
Utbetaling av finansutgifter	0	0
<i>Sum utbetalinger</i>	<i>93 838 416</i>	<i>91 478 572</i>
Netto rapporterte utgifter til drift og investeringer	91 803 266	89 133 224
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m,m,	0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		
Utbetalinger av tilskudd og stønader	33 836 409	29 192 829
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer til andre</i>	<i>33 836 409</i>	<i>29 192 829</i>
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler		
5700 Folketrygdens inntekter - Arbeidsgiveravgift	8 955 717	9 021 818
5309 Tilfeldige inntekter (gruppeliv m,m)	167 857	162 183
<i>Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler</i>	<i>9 123 575</i>	<i>9 184 001</i>
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet	116 516 100	109 142 051
Oversikt over mellomværende med statskassen		
Eiendeler og gjeld	2014	2013
Fordringer (legg til linjer og vis på konto)	0	0
Kasse (legg til linjer og vis på konto)	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank (legg til linjer og vis på konto)	0	0
Skyldig skattetrekk	-3 585 856	-3 571 285
Skyldige offentlige avgifter (legg til linjer og vis på konto)	0	0
Annen gjeld (legg til linjer og vis på konto)	0	714
Sum mellomværende med statskassen	-3 585 856	-3 570 571
Kontrollsum:		
Kontrollsum:		
amount		
116 516 100		
116 516 100		
0		

Note 1 - Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet 2014

	2014	2013
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Byggesaksgebyr	0	0
Tilsynsavgift elsikkerhet	0	0
Gebyrer / avgift omsetning produksjon sprengstoff første omsetningsledd	0	0
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd/overføring	0	0
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	150 180	107 303
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	0	784 464
Tilskudd fra organisasjoner og stiftelser	1 055 108	200 075
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1 205 288	1 091 842
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Eksterne refusjonsinntekter	760 796	1 214 310
Annen leieinntekt	69 066	38 688
Sum salgs- og leieinnbetalinger	829 862	1 252 998
<i>Andre innbetalinger</i>		
Andre innbetalinger	0	0
Annen driftsrelatert inntekt	0	505
Sum andre innbetalinger	0	505
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst (agio)	0	3
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	3
Sum inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	2 035 150	2 345 348

Note 2 - Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter og innbetalinger av offentlige refusjoner vedrørende lønn 2014

	2014	2013
<i>Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter</i>		
Lønninger	74 695 680	74 193 217
Arbeidsgiveravgift	8 955 717	9 021 818
Pensjonsutgifter*	0	0
Andre ytelser	1 197 947	1 037 427
Sum utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	84 849 345	84 252 462
<i>* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
<i>Offentlige refusjoner vedrørende lønn</i>		
Sykepenger og andre refusjoner	2 370 851	3 014 633
Sum offentlige refusjoner vedrørende lønn	2 370 851	3 014 633
Antall årsverk:	124,7	124,4

Note 3 - Utbetalt til investeringer 2014

	2014	2013
Immaterielle eiendeler og lignende	0	0
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Nasjonaleiendom og kulturminner	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	0	0
Andre utgiftsførte investeringer (*)	0	0
Sum utbetalt til investeringer	0	0

Note 4 - Andre utbetalinger til drift og utbetaling av finansutgifter 2014

	2014	2013
<i>Andre utbetalinger til drift</i>		
Husleie	1 181 932	1 110 329
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	0	899
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	493 035	333 333
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	4 413	681
Mindre utstysanskaffelser	175 292	123 813
Leie av maskiner, inventar og lignende	94 846	60 031
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne	1 750 374	1 508 433
Reiser og diett	895 514	485 531
Øvrige driftsutgifter	6 764 516	6 617 693
Sum andre utbetalinger til drift	11 359 922	10 240 743
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	0
Agiotap	0	0
Andre finansutgifter	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	0

Note 5 - Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten 2014

	2014	2013
	0	0
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

Note 6 - Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten 2014

	2014	2013
Tilskudd til menigheter og fellesråd	33 836 409	29 192 829
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	33 836 409	29 192 829

Note 7 - Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen 2014

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

		2014	2014	Forskjell
		Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	
Finansielle anleggsmidler				
	Finansielle anleggsmidler*	0	0	0
	<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler				
	Kundefordringer	0	0	0
	Andre fordringer	0	0	0
	Kasse og bank	0	0	0
	<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld				
	Leverandørgjeld	8 862	0	8 862
	Skyldig skattetrekk	-3 585 856	-3 585 856	0
	Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
	Annen kortsiktig gjeld	0	0	0
	<i>Sum</i>	-3 576 994	-3 585 856	8 862
Langsiktige forpliktelser				
	Annen langsiktig gjeld	0	0	0
	<i>Sum</i>	0	0	0
Sum		-3 576 994	-3 585 856	8 862

DEN NORSKE KIRKE

Hamar bispedømme

Postboks 172 2302 Hamar Besøksadresse: Folkestadsgate 152
Telefon 62 55 03 50 www.kirken.no/hamar hamar.bdr@kirken.no